

שושנה ארבל-אלמוזי ונתן אלמוזי בוועידת העבודה לא רומן טוטר

המיוזרה, אלא משום שהוכחתי את עצמי בתפקידים שמילאתי. מדוע עברת ממחנה רבין ל- מחנה פרס?

הייתי איש רבין כשהוא התמודד בפעם הראשונה. גם אז כאב לי מאוד שיגאל אלון לא הלך להתמודדות. אם היה איש שהגיע לו ושיכול היה למלא את התפקיד טוב מכולם זה היה יגאל. אבל הוא ויתר לרבין, תמיד ויתר לכולם. אני הייתי עם יגאל. הוא היה מנהיג שהערכת את אהבתי והערצתי. יגאל מת. כשעמד נושא ההתמודדות פרס-רבין, אמרתי לא! אין מקום להתמודדות. המיפ לגה צריכה ללכת שורותיה נגד האויב. שהוא הליכוד. וכל התמודדות תזיק. פרס נבחר לעמוד בראש ואין סיבה שיתמודד. פרס השקיע שלוש שנים מחייו, שיקים את המפלגה, אי-אפשר להגיד הכושי עשה את שלו הכושי יכול ללכת. אז אלה שהלכו כל השנים עם אלון, הלכו עם רבין, ואני הלכתי עם פרס.

אומרים שפרס הודה לך על כך ונתן לך את המקום השני ב- רשימה?

מה פיתאום? מה זה שייך לתודה. לא תמכתי בו כדי לקבל פרס. אלא מתוך הכרה מלאה. לא הובטח לי מאום ולא ביקשתי. אין זו אלא עלילה להגיד שנתנו לי פרס זה או אחר.

את נחשבת לנץ קיצוני.

אני את דעותי לא שניתל כל החיים: אחדות-העבודה, הקיבוץ המאוחד, כל הר חיים, עד היום, ציונות סוציאליסטית זו האמת שלי. בלי יוגונים. אני תומכת בקו גלילי-אלון, לא שניתל את דעתי עד היום. את בעד ארץ ישראל שלמה? אני לא בעד ארץ-ישראל השלמה, מער לם לא תמכתי בארץ-ישראל השלמה. אני בעד התנחלויות בעלות ערך ביטחוני.

אומרים שאם וכאשר יעדה המערך לשיטתון ימיד עדיך שימי?

תפקיד יושב-ראש הכנסת לא בנוי בשבילי ואני לא מעוניינת בו

עון פרס את תפקיד יושב-ראש הכנסת.

אף פעם לא זילולתי בתפקיד חשוב זה. חלילה וחס. אלא שזה לא תפקיד שבנוי בשבילי. אני איש מעשה, איש לוחם ובתפקיד היושב-ראש אתה מנוטרל. אתה לא יכול לעשות שום דבר. זה תפקיד ייצוגי. אני לא בנוייה בשביל ללכת מ- מסיבה למסיבה.

אם אכן ויטל עדיך התפקיד, האם תקבלי את דין התנועה?

אני רוצה להאמין שלא יעלה על דעתי של שימעון אפילו להציע לי את התפקיד הזה. מי אמר שהוא יציע לי? זוהי שמועה שמפיצים אותה אלה הרוצים לנטרל אותי. האם היית רוצה לכהן ב- שרה?

30 שנה אני עוסקת בנושא העבודה והרווחה. לא באופן תיאורטי, אלא ב- מעשה. אני מכירה את המישרד לפני ולפנים, את האנשים, אהבת את המישרד. ממש היה לי חלק בהקמת המישרד

לא היה חשוב, כל מקום היה מכובד ב- עיני. לא עשיתי מאבקים כמו אחרים. מתי נודע לך שאת אחרי פרס ודפני אבן ורבין?

יום לפני ישיבת המרכז שמעתי את ניסים משעל בטלוויזיה אומר, שהיושבי ראש מציע למנות אותי במקום השני. בשבילי זו הייתה הפתעה. לא הייתה לי שיחה עם שימעון, התביישתי לדבר על מיקומי. אמרתי לבעלי: זה לא יתכן, יש אבא אבן, יש יצחק רבין, זו רק הצעה והדברים ישתנו. בעלי אמר לי: אם ניסים משעל אמר, סימן שהוא יודע.

מדוע דעתך קיבלת את ה- מקום השני הכריזך מכובד?

לא יודעת מה היו השיקולים של שימי עון. הרבה דברים פעלו כאן. אולי ביטוי לעבודה שהשקעתי כל השנים. אם תקחי את חוברת הכנסת, תראי כמה עבודה, לא לאור הנורקורים, בשקט. אולי משום שאני אהודה ופופולרית במפלגה.

אולי משום שאת נציגת עדות-המיוזרה?

ודאי שגם משום שאני נציגת עדות. אני גאה בכך. זוהי סיבה טובה מאוד, למרות שאף פעם לא ראיתי במוצאי העדות קרדום לחפור בו. למה לא? תגידי לי, אם יש אדם המקובל על כולם והוא גם איש ישר, היכול לייצג את הכלל, אז למה לא?

אנשים אמרו לי: שושנה, מגיע לך!

שושנה בנווה-אור היום המאושר בחיים

אף אחד לא חשב שזה משום שאני ממוצא עיראקי. אבל האמת היא שאני באמת לא יודעת מה התרחש מאחרי הקלעים, לא לחצתי. לא ביקשתי. אותי מעניינת התוצאה, וזה מגיע לי ואף אחד לא עשה לי טובות, לא רק משום שאני מעדות

נשואים ויש להם ילדים. כשאתו של אלמוזינו נפטרה. אחרי מחלה קשה, הת- חלנו להיפגש גם מחוץ למיסגרת העבודה. הוא הציע לי נישואין, ואחרי שיקול הסכמתי, נישאתי לו ביוני '65.

אחרי רומן סוער? לא, לא היה רומן סוער. הרי לא התחוו- דענו היום, הכרנו אחד את השני טוב- טוב.

מדוע לא התחתנת כל ה- שנים? האם מישפתחך לא להצה- עיך להינשא?

אמא נפטרה ב- '56 אחרי שיתוק במוח. בוודאי שרצתה שאתחנן, אבל אני הייתי כל כך פעילה בחיים הציבוריים, כל כולי היה קודש לציבור ולמפלגה, ולא היה לי זמן לעסוק בעצמי. למרות שאני ואחותי נדנדו לי לא פעם להינשא, אמרתי יום יבוא ואנשא. לא דאגתי, לא היה לי זמן להתפנות לעניינים אישיים.

כאיזה גיל נישאת? התחתנתי בגיל 39. זהו גיל די מבוגר. האם משום כך אין לך ילדים?

רציתי מאוד ילד, ולא ניתן היה בגיל כזה ללדת. הצטערתי מאוד. אם יש דבר שאני מצטערת עליו עד היום, זה שאין לי ילד. גם נשים הרצות להיות שוות לגברים מרגישות את הרגש העז של האמהות, הרגש ללדת ילדים. רציתי להיות אם ולא ניתן לי.

אני מתנחמת בכך ששני בניו של בעלי הם כאילו בני שלי, ואני אהבת אותם מאוד-מאוד. הנכדים קוראים לי מאמא, אני הסבתא שלהם. אני מצטערת שהם לא זכו לכך שתהיה להם הסבתא האמרי- תית, אך אני עושה כמיטב יכולתי למלא את מקומה, למרות שזה לא תחליף. זהו נחמתי. אלה הם ילדי, כאילו ילדתי אותם, זה ממלא לי את החלל. אם יש משהו ששומר על קשר עם המישפחה זו אני. כל יום שישני אני יושבת ליד ה- טלפון ומטלפנת לכולם. לפחות זה, הרי לביקורים אין זמן, רק אולי פעם בכמה חודשים. מה אני יכולה לעשות, אני עסו-

התחלתי לבוא עליה מעירק, ביקשו ממני לעבור עם העולים. קיבלתי רשות מהמשק, ועבדתי בקליטת-עליה בבית-ליד. ביקשתי מהחברה בשהיה-התעופה שידועו לי כשהמישפחה שלי תגיע. במאי '51 מצאתי אותם בשער העליה. נסעתי לשער העליה במיכנסי חאקי ו- בטלדרס. את מתארת לעצמך מה זה היה בשבילי אמא שלי לראות אותי ב- מיכנסיים? הצצתי מפתח האוהל, ראיתי את אמא וישבת וסורקת שיערה, היה לה שיער ארוך, יפה. אני עמדתי והסת- כלתי על אמא, המלווה שלי אמרה לה: אמא של דניאל את יודעת מי היא זו העומדת פה, זוהי פאהימה, בתך. אמא שלי קמה לקראתי, נפלנו האחת על צוואר השניה, והיא התחילה לבכות - למה עזבת בלי להגיד שלום, הרי הבטחת לקחת אותנו, למה עזבת? ואני הסתכלתי על הסבל בעיניה ובפניה ו- אמרתי לה: אמא, אנחנו ביחד אנחנו ב- ארץ-ישראל. יותר לא אעזוב אותך אמא.

(המשך ממעמד 47) חופשי. אבל בלב העיקה הדאגה למיש- פחה, והמיסכנים בבית סבלו מעצרים. ה- שפלות עינויים, ואמא המיסכנה אכלה את הלב מדאגה. מתי התחתנת לעסוק בעבודה ציבורית?

התחילה לבוא עליה מעירק, ביקשו ממני לעבור עם העולים. קיבלתי רשות מהמשק, ועבדתי בקליטת-עליה בבית-ליד. ביקשתי מהחברה בשהיה-התעופה שידועו לי כשהמישפחה שלי תגיע. במאי '51 מצאתי אותם בשער העליה.

נסעתי לשער העליה במיכנסי חאקי ו- בטלדרס. את מתארת לעצמך מה זה היה בשבילי אמא שלי לראות אותי ב- מיכנסיים? הצצתי מפתח האוהל, ראיתי את אמא וישבת וסורקת שיערה, היה לה שיער ארוך, יפה. אני עמדתי והסת- כלתי על אמא, המלווה שלי אמרה לה: אמא של דניאל את יודעת מי היא זו העומדת פה, זוהי פאהימה, בתך. אמא שלי קמה לקראתי, נפלנו האחת על צוואר השניה, והיא התחילה לבכות - למה עזבת בלי להגיד שלום, הרי הבטחת לקחת אותנו, למה עזבת? ואני הסתכלתי על הסבל בעיניה ובפניה ו- אמרתי לה: אמא, אנחנו ביחד אנחנו ב- ארץ-ישראל. יותר לא אעזוב אותך אמא.

התחלתי לבוא עליה מעירק, ביקשו ממני לעבור עם העולים. קיבלתי רשות מהמשק, ועבדתי בקליטת-עליה בבית-ליד. ביקשתי מהחברה בשהיה-התעופה שידועו לי כשהמישפחה שלי תגיע. במאי '51 מצאתי אותם בשער העליה.

שושנה (מימין) כמזכיר עיר שני האביבים

ואחר כך, כשהקיבוץ לא הרשה להביא את המישפחות למשק, נאלצתי בגלל ה- שבועה לעזוב את המשק, ועברתי לגור עם אמא בשיכון עולים בדורה, שליד נתניה. שיכון אני אמרת? זו הייתה קופ- סה, אולי 26 מטר מרובעים, אני ואמא ואחותי ואחי בתוך חדר אחד.

במשך השנים נהגו לספר בדיחות על יהדות עיראק, כמו ה- בדיחות המפורסמות על תיבובות השבת של העיראקים, "הפיגא" מות", במשך השנים קראו "בורדי" ל- כד מו שביצע עבודה לא מושי- למת, האם זה פגע בך? האם זה העליב אותך? הרי היית כוננת אוניברסיטה, כאת מכית תרבותית?

לא ידעתי שהבדיחות נובעות מכך שהישוב העברי אינו מכיר את יהדות עיראק, שאלו אותי אם היה לנו חשמל, רדיו, קולנוע - ודאי שהיה. לא נעלבתי, ידעתי שהכל נובע מחוסרי-ידעה. כי ה- בדיחות הכיניניים לא פגעו. החינוך שקי- בלתי בתנועה שמר עלי.

מתי התחילה פעילותך ה- מיפגותית?

כל הזמן הייתי פעילה. במיסגרת ה- מיפגה היקמתי את טניף אחדות העבודה ברמת-גן. הסתובבתי עם יגאל אלון ב- מעברות. הוא היה נואם בעברית. אני בערבית. הוא תמיד היה אומר לי: שוש- נה, את זוכרת איך הסתובבנו במעברות את בחולצה הלבנה ובחצאית השחורה. מתי הכרת את בעלך, נתן אלמוזינו?

הכרתי אותו בסניף אחדות-העבודה ב- רמת-גן. הוא גייס אותי לעבודה ב- '63. כשרעיינו נפטרה, התהדקו בינינו הקשר. רים. היא השאירה אחריה שני בנים - היום עוזי הוא חבר בקיבוץ נתיב ה- וישי הוא טכנאי אלקטרוניקה. שניהם